

Jak chronić las

Poradnik leśnego aktywizmu

Jak zawnioskować o stworzenie „lasów społecznych”?

wersja 1.0 (to żywy dokument, który od czasu do czasu jest zmieniany, czekamy na Wasze uwagi)

Spis treści

1. Czym są tak zwane „lasy społeczne”?
2. Skąd się wziął pomysł „lasów społecznych”?
3. Kto, kiedy i w jaki sposób wyznacza „lasy społeczne”?
4. Jak zawnioskować o stworzenie „lasów społecznych” w Twoim nadleśnictwie?
5. Czym jest zespół lokalnej współpracy i czy warto w nim uczestniczyć?
6. Jakie są problemy z treścią i implementacją zarządzenia nr 58?
7. Artykuły prasowe na temat „lasów społecznych”

Od 1 września 2022 roku obowiązuje zarządzenie DGLP nr 58 umożliwiające tworzenie tzw „lasów społecznych” i powoływanie tzw „zespołów lokalnej współpracy”. Nowa kategoria lasów nie jest rozwiązaniem problemu braku

ochrony funkcji społecznych i przyrodniczych lasu. To mały plasterk na rozległą ranę. Zarządzenie dotknięte jest wieloma wadami i nosi znamiona akcji PR Lasów Państwowych, a nie poważnego podejścia do społeczeństwa. Mimo tego, zarządzenie nr 58 może Wam pomóc ochronić wybrane, małe kawałki lasu. Używajcie go do czasu, gdy uda się zbudować lepsze, bardziej systemowe sposoby ochrony lasu. Poniżej tłumaczymy jak sprawnie zawnieioskować o stworzenie „lasów społecznych”.

1. Czym są tak zwane „lasy społeczne”?

„Lasy społeczne”, a właściwie „lasy o zwiększonej funkcji społecznej” to nowa kategoria lasów powołana przez zarządzenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych nr 58 (z roku 2022). Zarządzenie weszło w życie 1 września 2022. Pełen tekst można znaleźć [tutaj](#).

Mówiąc najprościej kategoria „lasów społecznych” ma objąć obszary intensywnie użytkowane przez ludzi do rekreacji, sportu, zachowania zdrowia i innych funkcji społecznych. W tych lasach nadleśniczowie i nadleśnicze będą mogli prowadzić mniej intensywną gospodarkę leśną (preferowane są rębnia IVd i V) oraz będą zobowiązani bardziej dbać o ochronę przyrody i krajobrazu.

„Lasy społeczne” mają być wyznaczone na terenach intensywnie użytkowanych rekreacyjnie, w bezpośrednim sąsiedztwie ośrodków wypoczynkowych, lasach uzdrowiskowych stref A i B. „Lasy społeczne” mają się dzielić na tak zwane strefy oddziaływania społecznego intensywnego (gdzie zalecenia zarządzenia nr 58 są obowiązkowe) i zrównoważonego (gdzie zalecenia zarządzenia nr 58 są fakultatywne). Jak podkreślono w zarządzeniu nr 58, będącym wewnętrznym dokumentem Lasów Państwowych, „lasy społeczne” są odmienną kategorią od lasów ochronnych, które są regulowane ustawą o lasach.

UWAGA Sam fakt utworzenia „lasów społecznych” nie zwolni Was niestety z obowiązku monitorowania działań nadleśnictwa. Rębnia IVd może bowiem wyglądać tak jak na zdjęciu poniżej

2. Skąd się wziął pomysł „lasów społecznych”?

Idea „lasów społecznych” wydaje się być reakcją Lasów Państwowych na rosnącą krytykę sposobu w jakim gospodarują lasami publicznymi. Mimo tego, że Lasy Państwowe twierdzą, że prowadzą gospodarkę leśną w sposób zrównoważony, realizujący na równi wszystkie trzy główne funkcje lasów: przyrodniczą, społeczną i gospodarczą, coraz więcej osób zauważa, że de facto funkcja gospodarcza wiodzie w gospodarce Lasów Państwowych prymat, a przyrodnicza i społeczna są zaniedbywane. Lawinowo rośnie liczba społecznych interwencji i konfliktów na linii społeczeństwo – Lasy Państwowe. Stąd zapewne pomysł, by nieco, na wybranych fragmentach dowartościować funkcje społeczną lasu.

Rozczarowujące jest jednak, że nad pracami nad zarządzeniem nr 58 nie zaproszono nikogo spoza środowiska leśniczego. Nie brali w nich udziału ani naukowcy społeczni, ani specjalistki od polityk publicznych, ani aktywistki, ani NGOsy. Nie przeprowadzono też żadnych konsultacji społecznych.

By ochronić część lasów przed zbyt intensywną eksploatacją nie trzeba było tworzyć nowej kategorii lasów. Wystarczyłoby lepiej implementować istniejące zapisy o różnych formach ochrony lasów. Np. o lasach ochronnych (zapisanych w ustawie o lasach). Wydaje się, że Lasy Państwowe powołały nową kategorię lasów własnym wewnętrznym zarządzeniem po to by wykazać opinii publicznej, że reagują na potrzeby społeczne, a równocześnie mieć całkowitą kontrolę nad nowym sposobem zarządzania fragmentami lasu.

3. Kto, kiedy i w jaki sposób wyznacza „lasy społeczne”?

W świetle zarządzenia nr 58 „lasy społeczne” zaproponować powinno nadleśnictwo w procesie tworzenia Planu Urządzenia Lasu, na etapie Komisji Założeń Planu¹. Teoretycznie, w zamyśle zarządzenia nr 58, „lasy społeczne” miały być powoływane stopniowo wraz z tworzeniem nowych PULi. Praktycznie jednak, w komunikacji, Lasy Państwowe podkreślają, że nadleśniczy/nadleśnicza mogą utworzyć „lasy społeczne” podczas czasu trwania PUL.

Decyzję o tym gdzie będą one stworzone „lasy społeczne” podejmuje arbitralnie nadleśniczy/nadleśnicza. Według zarządzenia nr 58 powinni oni wcześniej wy badać potrzeby społeczne. Z praktyki (niezbyt obfitej, bo w momencie pisania tego materiału zarządzenie obowiązuje dopiero trzy miesiące) wynika, że nadleśnictwo organizuje w tej kwestii jakieś szczątkowe konsultacje, ale polegają one na zebraniu opinii, które nie są w żaden sposób wiążące. Niektóre nadleśnictwa organizują konsultacje przed przedstawieniem propozycji, inne łączą konsultacje po Komisji Założeń Planu z konsultacjami w sprawie „lasów społecznych”.

4. Jak zawnioskować o stworzenie „lasów społecznych” w Twoim nadleśnictwie?

Jeżeli w Waszym nadleśnictwie odbywa się Komisja Założeń Planu bądź Narada Techniczno-Gospodarcza wyznaczenie „lasów społecznych” powinno znaleźć się na agendzie spotkania. Jeśli tak się nie stanie, możecie o to zawnioskować do nadleśnictwa.

Jeżeli w Waszym nadleśnictwie akurat nie ma miejsca proces przygotowywania nowego PUL, też możecie zawnioskować o utworzenie „lasów społecznych”, choć nadleśnictwo nie ma wtedy obowiązku ich stworzyć. Napiszcie po prostu wniosek i zawnioskujcie o stworzenie „lasów społecznych” w ważnych dla Was fragmentów lasu. Uargumentujcie czemu uważacie, że akurat te fragmenty powinny zostać uznane za lasy społeczne podając argumenty związane z wartością lasu jako żywego ekosystemu dla żyjących w jego okolicy ludzi. Podobne wnioski możecie napisać jeżeli nie zgadzacie się z ustanowionymi przez nadleśnictwo lasami społecznymi. Jeżeli wyślecie pisemny oficjalny wniosek nadleśnictwo jest zobowiązane Wam odpowiedzieć.

5. Czym jest zespół lokalnej współpracy i czy warto w nim uczestniczyć?

Zarządzenie nr 58 zaleca też nadleśniczym tworzenie tak zwanych zespołów lokalnej współpracy złożonych z udziałem wszystkich zainteresowanych stron.

¹ Nie wiesz co to Komisja Założeń Planu, zobacz nasz materiał o procesie przygotowania PUL, [TUTAJ](#)

Zarządzenie nr 58 nie definiuje czym takie zespoły miałyby się zajmować i jaki ewentualnie mogłyby mieć wpływ. W momencie powstawania tego materiału nie został jeszcze stworzony żaden zespół lokalnej współpracy. W związku z niejasnościami w kwestii mandatu tego ciała oraz znając skłonność leśników do organizowania bardzo długich spotkań, które nie kończą się żadnymi ustaleniami, zalecamy wysoką ostrożność przy decyzjach o ewentualnym udziale w lokalnym zespole współpracy.

6. Jakie są problemy z treścią i implementacją zarządzenia nr 58?

- Stworzenie przez Lasy Państwowe jeszcze jednej formy ochrony lasu, kiedy można było wykorzystać, bądź dostosować, inne. Np. lepiej chronić lasy ochronne.
- Stosunkowo mały obszar lasu, który będzie mógł zostać objęty taką ochroną.
- Całkowita kontrola Lasów Państwowych nad zakresem „lasów społecznych” i kształtem gospodarki leśnej w nich prowadzonych. Brak instrumentów i procesów nadzoru nad implementacją.
- Duża dowolność w tym jak realnie wygląda rębnia IVd i V.
- Brak jasności co do procesu powoływania „lasów społecznych” i kształtu społecznych konsultacji prowadzących do tej decyzji.
- Brak jasności co do mandatu lokalnych zespołów współpracy.
- Niejasności i niekonsekwencje w zarządzeniu nr 58, co daje możliwość różnych interpretacji. Np. jeżeli zasady „lasów społecznych” są fakultatywne w strefach zrównoważonego użytkowania społecznego, to w zasadzie wyznaczanie takich stref mija się z celem.
- Dowolność wyznaczania terenów lasów społecznych przez nadleśnictwa, która sprawia, że nadleśnictwa mogą je wyznaczać na terenach zupełnie przez społeczeństwo nieużytkowanych. Dla przykładu, w propozycji lasów społecznych nadleśnictwa Łochów powyżej 20% zaproponowanych terenów dla jednej z miejscowości było lasami, gdzie ludzie nie chcą bądź nawet nie mogą wchodzić (zrębami, młodnikami, terenami pod linią energetyczną, a nawet terenem używanym przez Lasy Państwowe jako podwórko do składowania drewna i sprzętu).
- Ryzyko, że Lasy Państwowe będą używały istnienia „lasów społecznych” do uzasadnienia wysoce niezrównoważonej gospodarki w innych fragmentach lasów.

Implementacja zarządzenia nr 58 dopiero się zaczyna. Może uda się rozwiązać choć niektóre z tych problemów. Szczególnie jeśli stworzona zostanie lokalna presja na ich rozwiązanie.

Piszcie do nas na kontakt@lasyiobywatele.pl o tym, jak u Was wygląda ustanawianie „lasów społecznych”.

Artykuły prasowe na temat „lasów społecznych”

[Topór zawisł w powietrzu? Co wynika z nowego zarządzenia Lasów Państwowych.](#)
[Oko Press, 5 sierpnia 2022](#)

[Lasy wokół miast i osiedli mają być bardziej „społeczne” – zapowiadają leśnicy i ministerstwo. Diabeł tkwi w szczegółach, 8 lipca 2022](#)

[Leśnik wyznaczył las ważny społecznie... wokół domu innego leśnika, 03 października 2022](#)

Osoby, które włożyły pracę w powstanie tego odcinka poradnika:

Marta Jagusztyn

Zdjęcie rębni IVd z posta na FB page'u <https://www.facebook.com/lasygredzinskie>

Skład i łamanie: **Piotr Piwocki**

Ten odcinek poradnika powstał dzięki pracy wolontariackiej i dzięki funduszom własnym Fundacji Lasy i Obywatele.